

Tarptautinė konferencija-diskusija
„Karjeros valdymo kompetencijos: koncepcija ir tarpsektorinis tolydumas“

pranešimas

„Socialinės atskirties grupių įgalinimas profesinio rengimo(si) procese“

Pranešėjas: Egidijus Elijošius,
Šiaulių universiteto Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetas

Švietimo mainų paramos fondas, Euroguidance projektas
2011-10-20

Profesinės karjeros projektavimas

Trumpa anotacija

Vieną iš svarbiausių poreikių – savirealizacijos - individas dažniausiai patenkina įsiliedama į darbinę veiklą. Darbas ypač svarbus žmogui ne tik ekonomine, bet ir psichologine prasme. Efektyvaus įsiliejimo į darbo rinką pagrindas – **PROFESINIS RENGIMAS(-SIS)** - atitinkantis asmens poreikius, polinkius, interesus ir gabumus.

Todėl neatskiriama žmogaus gyvenimo dalimi tampa profesinės karjeros projektavimo procesas, kurio pagrindinis tikslas – padėti žmogui nepriklausomai nuo jo amžiaus, lyties, socialinės padėties ar atskirties pasirinkti savo kelią ugdymo bei kitokio užimtumo srityse. Nuolatinis profesinis orientavimas(is) yra kelias į profesinės karjeros projektavimą kintančioje darbo rinkoje.

Atskirčiai išvengti organizuojama socialinė integracija.

Įgalinimas socialinės atskirties situacijoje

- „**Įgalinimas**“ (angl. **empower**) - „procesas, kurio dėka žmogus, esantis tam tikras galias atimančiose gyvenimo aplinkybėse, vystosi padedamas konkrečių veiksmų bei jausmo, kad gali **pats** ar padedamas **tarpininkų** daugiau ar mažiau kontroliuoti savo psichologinę (vidinę) ir socialinę (išorinę) realybę...“ (Detraux, 2003, cit. Le Bosse ir Lavatee)

Identifikuoti **trys** svarbūs būdai, padedantys įvaldyti
ĮGALINIMO kontrolę:

- 1) **veikla (profesinis veiklinimas, siekiant įgalinimo);**
- 2) **resursai** (visos kompetencijos; žinios, gebėjimai, įgūdžiai, vertybės);
- 3) **komunikacija**, t.y. sąveikos su svarbiais žmonėmis ir ne tik jais užmezgimas (institucijomis, technologijomis ir kt.), išlaikymas.

Galių stiprinimo **prielaida** – dvipusiai kontaktai –
VISUOMENĖ ir ASMENYBĖ.

Svarbu, kad nė vienas komponentas nevirstų „**įgalinimo deficitu**“ (Swift, Levin, 1999, 2005)

Teorinė įgalinimo rezultato siekiamybė

Pvz.:

NEįgalus

+

ĮGALINIMAS

=

ne**ĮGALUS**

© M.Daugėla, 2005

VALSTYBĖS DEKLARUOJAMI PRINCIPAI

Socialinė integracija organizuojama vadovaujantis šiais principais:

- **Lygių galimybių**
- **Savarankiškumo**
- **Prieinamumo**
- **Skirtingų poreikių tenkinimo**

SOCIALINĖS ATSKIRTIES GRUPĖS

- neįgalieji
- bedarbiai
- benamiai
- buvę kaliniai
- vienišos mamos
- emigrantai
- ...

(Rene Lenoir, 1974)

„(...) plačiąja prasme galime sakyti, kad socialinė atskirtis, tai nesavanoriškas nutolimas nuo visuomeninių ir ekonominių vertybių. Tai gana plati sąvoka, savo forma ir turiniu įvairuoja nuo pilietinių teisių apribojimo iki visiško socialinių ryšių nutraukimo” (Kvieskienė, 2000)

Su EK pasirašytas Bendrasis Aprėpties Memorandumas

Į Europos Bendrijos skurdo ir socialinės atskirties mažinimo procesą Lietuva įsijungė **2002** metais pasirašiusi su Europos Komisija Susitarimo memorandumą. Pagal šį dokumentą ir remdamasi Stojimo partnerystės nuostatomis, LR Vyriausybė kartu su Europos Komisijos Užimtumo ir Socialinių Reikalų Direktoratu parengė Bendrąjį aprėpties memorandumą.

Bendrasis Aprėpties Memorandumas nusakė pagrindinius kovos su skurdu ir socialine atskirtimi iššūkius ir supažindino su pagrindinėmis šios politikos priemonėmis.

Bendrajame Aprėpties Memorandume Lietuva įvardina savo įsipareigojimus imtis visapusiškų įvairias sritis (**užimtumą, švietimą, sveikatos apsaugą, socialinę apsaugą** ir kt.) apimančių veiksmų, silpniausių gyventojų grupių padėčiai pagerinti, jų galimybėms padidinti bei jų skurdui ir socialinei atskirčiai sumažinti, kartu atsižvelgiant į skirtingą moterų ir vyrų padėtį, problemas ir poreikius.

2010-ieji – siekiamybių rezultatų apžvalgos terminas...

Diagnostika ir konsultacijos (darbo rinka)

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos – priima sprendimus dėl neįgalumo lygio, darbingumo lygio, profesinės reabilitacijos poreikio, nustatant poreikių lygį ir jų tenkinimo galimybes.

Ginčų komisija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos – nagrinėja ginčus dėl Tarnybos priimtų sprendimų.

Teritorinės darbo biržos.

Aiški struktūra SOCIALINĖJE POLITIKOJE

Profesinė reabilitacija – asmens darbingumo, profesinės kompetencijos bei pajėgumo dalyvauti darbo rinkoje atkūrimas arba didinimas.

Profesinės reabilitacijos paslaugų ciklas:

- Profesinių gebėjimų ir pajėgumo dirbti įvertinimas
- Profesinis orientavimas, konsultavimas
- **Profesinis mokymas**
- Darbo paieška ir įdarbinimas

Evoliucija ar revoliucija?!

Kur būtinausios inovācijas, novatoriškumas?!

- **profesinīam orientāvam?!**
- **profesinīam mokymam?!**
- **darbo paieškojē?!**
- **īdarbinīam?!**

Lietuvoje

Profesinė reabilitacija ir

Italijoje

Profesinė reabilitacija – asmens darbingumo, profesinės kompetencijos bei pajėgumo dalyvauti darbo rinkoje atkūrimas arba didinimas.

Profesinės reabilitacijos paslaugų ciklas:

1. Profesinių gebėjimų ir pajėgumo dirbti **įvertinimas**
.....
2. Profesinis **orientavimas**, konsultavimas
.....
3. Profesinis **mokymas (ugdymas)**
.....
4. **Darbo paieška** ir **įdarbinimas**

Profesinė reabilitacija – asmens darbingumo, profesinės kompetencijos ugdymas, **lavinimas** bei galimybių dalyvauti atviroje darbo rinkoje suteikimas (įgalinimas).

Profesinės reabilitacijos sistema:

1. Profesinių gebėjimų ir pajėgumo dirbti įvertinimas **profesinio orientavimo, informavimo** procese (patikrinimas darbu)
.....
2. Siuolaikinis **diferencijuotas** profesinis **rengimas**
.....
3. **Tarpininkavimas** i((**si**))darbinimo situacijoje
.....
4. **Lydimoji** pagalba adaptuojantis darbo rinkoje (pagal poreikį, gal net visą gyvenimą)

Rekomendacijos ugdytojui, lavintojui

- Nuo lengvesnio prie sunkesnio (žinios, gebėjimai)
- Nuo konkretaus prie abstraktaus (įgūdžiai)
- Nuo atskiro prie bendro (~kompetencijos)
- Kalbu → rodau → *bandom veikti* → patikrinam kokybę
→ klausausi → stebiu → KARTU APTARIAM → dirbam toliau... **BENDRADARBIAVIMO PRABANGA**

- **Įgalinimo** planavimas **profesinės reabilitacijos** procese
- Kompleksinis specialiųjų ugdymo(si) poreikių pažinimas
- Kompensacinės technikos pažinimas ir panauda pagal poreikius
- Fizinės aplinkos pritaikymas specifiniams poreikiams tenkinti
- Vertybinių nuostatų evoliucionavimas tolerancijos link

Pranešimo pabaiga, tačiau profesinė karjera pabaigos neturi...

2011.10.19

ŠMPF Euroguidance projektas. 2011-10-20.
E.Elijošius

14